

ĆWICZENIE

Ćwiczenie na geografie „Żywność a konflikty zbrojne”

**W RAMACH PROGRAMU:
„Globalna szkoła. Razem o migracjach”**

**CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ**

Ćwiczenie na geografie „Żywność a konflikty zbrojne”

**W RAMACH PROGRAMU:
„Globalna szkoła. Razem o migracjach”**

Michał Szczepanik

Konflikty zbrojne zawsze negatywnie wpływają na produkcję żywności. W dzisiejszym zglobalizowanym świecie skutki konfliktów odczuwają nie tylko mieszkańcy i mieszkanki kraju objętego działaniami wojennymi. Ćwiczenie wyjaśnia, w jaki sposób tocząca się w Ukrainie wojna wpływa na rynki żywności i bezpieczeństwo żywnościowe na całym świecie.

30 min

szkoła ponadpodstawowa

geografia

PYTANIE KLUCZOWE:

Co ma wspólnego wojna w Ukrainie z frytkami?

CELE ZAJĘĆ DLA NAUCZYCIELA, NAUCZYCIELKI:

- analiza międzynarodowej wymiany towarowej
- charakterystyka procesów globalizacji na przykładzie produkcji rolniczej
- wyjaśnienie konsekwencji konfliktów zbrojnych w gospodarce rolniczej

CELE I KRYTERIA W JĘZYKU UCZNIĄ, UCZENNICY:

- dowiesz się, dlaczego regionalne konflikty zbrojne mogą mieć wpływ na globalne rolnictwo

KRYTERIA SUKCESU:

- wymienisz co najmniej cztery produkty rolne z Ukrainy i Rosji, które w dużych ilościach importują inne państwa
- na dowolnym przykładzie wyjaśnisz, jak brak określonego produktu rolnego z Ukrainy wpływa na gospodarkę danego państwa

MATERIAŁY I ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Tekst źródłowy
- Załącznik nr 2 – Karta pracy

PODSTAWA PROGRAMOWA: ZAKRES PODSTAWOWY

IX. Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej: rola poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju cywilizacyjnym, procesy globalizacji, współpraca międzynarodowa, gospodarka oparta na wiedzy, społeczeństwo informacyjne.

Uczeń:

1. wyjaśnia przyczyny i formułuje twierdzenia o prawidłowościach w zakresie zmiany roli sektorów gospodarki (rolnictwa, przemysłu i usług) w rozwoju cywilizacyjnym dla wybranych krajów świata, w tym Polski;
2. charakteryzuje przejawy procesów globalizacji w aspekcie gospodarczym, społecznym i politycznym, dyskutuje na temat skutków tego procesu dla Polski i podaje ich przykłady na podstawie własnych obserwacji;
3. analizuje strukturę i kierunki międzynarodowej wymiany towarowej, ocenia miejsce i strukturę handlu zagranicznego Polski oraz uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad sprawiedliwego handlu.

Przebieg zajęć:

2 minut

Zapisz na tablicy pytanie kluczowe: Co ma wspólnego wojna w Ukrainie z frytkami? Poproś, by uczennice i uczniowie zastanowili się nad odpowiedzią. Przeznacz na to minutę, następnie zbierz ich odpowiedzi. Poinformuj, że na tym etapie zbieracie propozycje odpowiedzi, nie oceniając ich.

8 minut

1. Podziel uczennice i uczniów na trzyosobowe grupy. Następnie zapytaj, dlaczego Ukrainę za czasów Związku Radzieckiego nazywano „kaszkiem chleba”. Jakie argumenty związane z gospodarką i warunkami naturalnymi Ukrainy za tym przemawiały?

Czas pracy w grupach to 4 minuty. Po tym czasie wylosuj dwie trójki i poproś o udzielenie odpowiedzi. Jeśli inne grupy mają coś do dodania, wysłuchaj ich.

Wśród odpowiedzi powinno paść: najbardziej urodzajne gleby na świecie (czarnoziemy), dominujący klimat umiarkowany ciepły kontynentalny, zróżnicowanie klimatyczne, duże powierzchnie rolne.

15 minut

2. Rozdaj uczennicom i uczniom załącznik nr 1. Niech indywidualnie się z nim zapoznają. Następnie każdej z grup przekaż kartę pracy (załącznik nr 2) i poproś, aby w ramach grup uczestnicy i uczestniczki zajęć wspólnie odpowiedzieli na pytania. Przeznacz na to 8 minut. Po upływie czasu wylosuj dwie grupy i poproś o zaprezentowanie wyników ich pracy na forum.

2 minut

3. Wróć do pytania kluczowego, poproś chętne osoby o udzielenie odpowiedzi. Prawidłowa odpowiedź: do smażenia frytek używa się olejów roślinnych, najlepiej rzepakowego, zmniejszenie dostaw olejów z Ukrainy spowoduje lokalne braki tego produktu lub podniesienie jego ceny.

3 minut

4. Poproś uczennice i uczniów o sformułowanie refleksji dotyczącej zadań, które wykonali. Pomogą im w tym dwa pytania:

- Czego się nauczyłeś/nauczyłaś?
- Czego chciałbyś/chciałabyś się jeszcze dowiedzieć?

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w 2022 roku ramach projektu „Globalna szkoła. Razem z migracjami”, który jest częścią przedsięwzięcia „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Projekty współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej oraz w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów/autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej. www.gov.pl/polskapomoc

„I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission’s Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek”, DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejki i Europejczyków w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych zarówno na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10,
00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl

Warszawa 2022

Autor: Michał Szczepanik

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Dzieciołowska, Sylwia Domagała

Redakcja językowa i korekta: Justyna Yigitler

Projekt graficzny i skład: R Z E C Z Y O B R A Z K O W E

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2022. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i posiadaczach praw.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Materiał pomocniczy: tekst źródłowy

Wojna wywołana przez Rosję w Ukrainie spowodowała na świecie skokowy wzrost cen zbóż, głównie pszenicy. Bardzo prawdopodobne jest, że przez toczące się działania militarne ukraińscy rolnicy nie będą w stanie obsiać pól, zaś zapasy pszenicy, którymi dysponuje Ukraina, nie zostaną uruchomione na eksport. Rosja niechętnie uruchamia swoje rezerwy zapasów pszenicy na eksport z uwagi na rynek wewnętrzny, na który nie docierają produkty sprowadzane z wielu państw, także przez nałożone embarga.

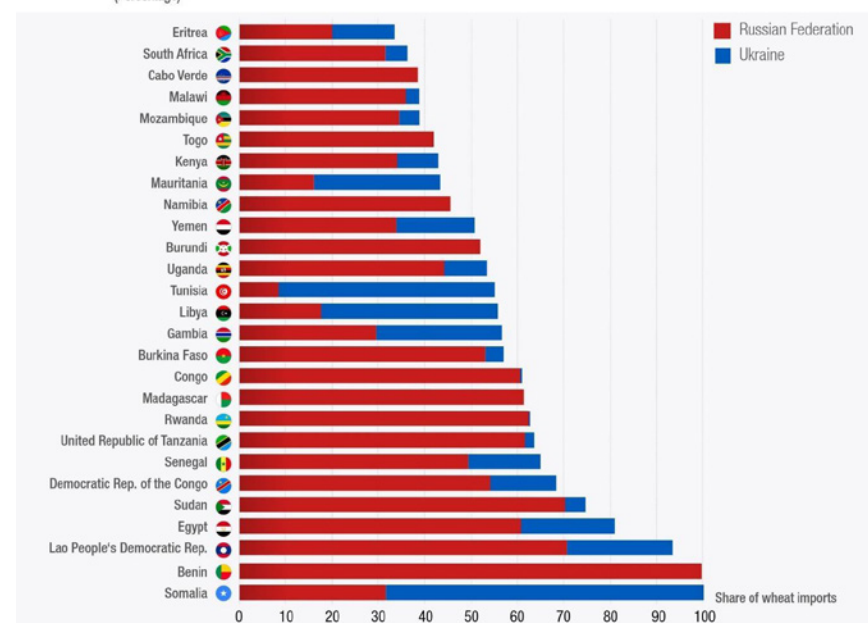
Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD), organ pomocniczy Organizacji Narodów Zjednoczonych, przeanalizował, które z państw najbardziej dotknie zmniejszenie dostaw produktów rolnych z Ukrainy i Rosji.

Spójrzmy na dane określające udział ukraińskich i rosyjskich produktów rolnych w światowym handlu:

- olej słonecznikowy i nasiona słonecznika: Ukraina 36%, Rosja 17%
- kukurydza: Ukraina 13%, Rosja 1%
- jęczmień: Ukraina 11%, Rosja 12%
- rzepak: Ukraina 10%, Rosja 6%
- pszenica: Ukraina 9%, Rosja 18%.

Ekonomiści i ekonomistki obliczyli, że dwadzieścia pięć krajów afrykańskich importuje ponad jedną trzecią swojej pszenicy z Ukrainy lub Rosji, piętnaście z nich importuje ponad połowę. W części z tych krajów już teraz obserwuje się klęskę głodu, którą pogłębi ograniczenie importu żywności z Ukrainy i Rosji (według danych Global Hunger Index).

Figure 3. Wheat Dependence in African and Least Developed Countries (Percentage)

Source: UNCTAD calculations, based on data from the UNCTADstat database (accessed 4 March 2022).

Źródło: Grozi im klęska głodu. Uzależnienie od importu żywności z Ukrainy i Rosji to problem biednych państw, <https://300gospodarka.pl/analizy/klęska-głodu-ceny-zboz-pszenicy-wzrosly-jakie-skutki-wojny-w-ukrainie>

ZAŁĄCZNIK NR 2

Karta pracy

a) Wymieńcie cztery produkty rolne, które są najczęściej importowane z Ukrainy.

b) Na dowolnym przykładzie określcie, jak wstrzymanie eksportu wybranego przez was produktu rolnego wpłynie na bezpieczeństwo żywnościowe, ekonomiczne, polityczne innego kraju. Określcie, jakie skutki dla tego kraju będzie miała taka sytuacja.

W odpowiedzi określcie, jakie państwo importujące dany produkt rolny rozpatrujecie.